

Směrnice o heraldických znacích církevněprávnických osob litoměřické diecéze

Jedním ze znaků právnických osob s dlouhou historickou tradicí bývá i heraldický znak. Tento úzus není mezi církevněprávnickými osobami litoměřické diecéze (až na některé výjimky) zcela obvyklý, a proto byla v souvislosti s ustanovením znaků jednotlivých vikariátů vydána i tato směrnice, která především kodifikuje znak diecéze i znaky vikariátů a zároveň je normativem pro tvorbu nových znaků jednotlivých farností.

I. Diecézní znak

1. Pojem diecézní znak je plně synonymní ke znaku biskupství, resp. tento druhý pojem je i poněkud přesnější, neboť se plně vztahuje k právníké osobě Biskupství litoměřické. Přesto se tradičně užívá znaků biskupství pro vyjádření celé diecéze.
2. Litoměřická diecéze historicky nedisponovala dlouhodobě užívaným znakem diecéze (na rozdíl např. od arcidiecéze pražské), místo něj byly tradičně používány osobní znaky jednotlivých biskupů. Vytvoření diecézního znaku je spojené až s počátkem episkopátu Štěpána Trochty, řádně užíván byl však až od počátku 90. let 20. století, a to i jako součást osobních znaků jednotlivých litoměřických biskupů. Nikdy však nebyl řádně kodifikován a jeho užívání bylo pouze tradiční.
3. Znakem litoměřické diecéze je v modrém štítu stříbrně a červeně čtvrcený kříž. Štít je podložen zlatým latinským křížem provázeným mitrou a berlou. Vše převýšeno zeleným kloboukem se šesti štrápci po každé straně. Výtvarné ztvárnění tohoto znaku tvoří Přílohu č. 1 této směrnice.
4. Směrnice generálního vikáře „Používání jednotného loga Biskupství litoměřického“ (č.j. 1249/2009) a „Grafický manuál – Souhrnná pravidla používání logotypu při výrobě tiskových, reklamních a jiných materiálů“ zůstávají nadále v platnosti.

II. Znaky vikariátů

1. Vikariáty v minulosti žádnými znaky nedisponovaly, užívaly však razítka, v jejichž poli se uplatňoval znak litoměřického biskupa, přičemž od episkopátu Josefa Hurdálka (1815–1822) zůstal tento znak, tedy prostý latinský kříž, nezměněný. Od 80. let 20. století začalo být turnovským vikariátem využíváno razítko, v jehož poli byl tradičně užívaný znak diecéze doplněný vpravo¹ nahoře třemi zlatými mincemi (odkaz na svatomikulášské patrocínium turnovského děkanského kostela; autorem znaku byl slovenský církevní heraldik Zdenko G. Alexy). V návaznosti na tento koncept byly v jeho ideových intencích v roce 2018 vytvořeny i znaky dalších vikariátů litoměřické diecéze.
2. Blasony těchto vikariátních znaků jsou následující:
  - a. Českolipský vikariát: V modrém štítu stříbrně a červeně čtvrcený kříž provázený vpravo nahoře stříbrnou lvicí se zlatou zbrojí.² Vše převýšeno černým kněžským kloboukem se dvěma černými štrápci.
  - b. Děčínský vikariát: V modrém štítu stříbrně a červeně čtvrcený kříž provázený vpravo nahoře vynikajícím zlatým latinským křížem.³ Vše převýšeno černým kněžským kloboukem se dvěma černými štrápci.

¹ V celé směrnici jsou strany užívány dle heraldických pravidel, tedy z pohledu držitele štítu (heraldická pravá stran je tedy z našeho pohledu levá).

² Zvolený symbol odkazuje na sv. Zdislavu, která se provdala do rodu Markvarticů, jejichž znakem byla právě lvice.

³ Zvolený symbol odkazuje na patrocínium děkanského kostela v Děčíně a rovněž na unikátní soubor křížových cest na Šluknovsku.

- c. Krušnohorský vikariát: V modrém štítu stříbrně a červeně čtvrcený kříž provázený vpravo nahoře zlatou lilí.⁴ Vše převýšeno černým kněžským kloboukem se dvěma černými střapci.
  - d. Liberecký vikariát: V modrém štítu stříbrně a červeně čtvrcený kříž provázený vpravo nahoře kosmo položenou holí svatého Antonína šikmo přeloženou zlatou berlou se závitkem doleva.⁵ Vše převýšeno černým kněžským kloboukem se dvěma černými střapci.
  - e. Litoměřický vikariát: V modrém štítu stříbrně a červeně čtvrcený kříž provázený vpravo nahoře zlatým věncem.⁶ Vše převýšeno černým kněžským kloboukem se dvěma černými střapci.
  - f. Lounský vikariát: V modrém štítu stříbrně a červeně čtvrcený kříž provázený vpravo nahoře zlatým přibývajícím půlměsícem provázeným vpravo zlatou hvězdou.⁷ Vše převýšeno černým kněžským kloboukem se dvěma černými střapci.
  - g. Mladoboleslavský vikariát: V modrém štítu stříbrně a červeně čtvrcený kříž provázený vpravo nahoře knížecí korunou přirozených tinktur.⁸ Vše převýšeno černým kněžským kloboukem se dvěma černými střapci.
  - h. Teplický vikariát: V modrém štítu stříbrně a červeně čtvrcený kříž provázený vpravo nahoře hlavou svatého Jana Křtitele položenou na zlaté míse.⁹ Vše převýšeno černým kněžským kloboukem se dvěma černými střapci.
  - i. Turnovský vikariát: V modrém štítu stříbrně a červeně čtvrcený kříž provázený vpravo nahoře třemi zlatými mincemi (1, 2).¹⁰ Vše převýšeno černým kněžským kloboukem se dvěma černými střapci.
  - j. Ústecký vikariát: V modrém štítu stříbrně a červeně čtvrcený kříž provázený vpravo nahoře zlatou pětistou růží se zlatým semeníkem a zlatými okvětními lístky.¹¹ Vše převýšeno černým kněžským kloboukem se dvěma černými střapci.
3. Výtvarné ztvárnění vikariátních znaků tvoří Přílohy č. 2–11 této směrnice.
4. Od 1. ledna 2019 je závazné používání nově vyrobených vikariátních razítek (jejich grafické podoby tvoří Přílohy č. 12–21 této směrnice), která mají v poli vikariátní znak a v opisu název vikariátu s označením diecézní příslušnosti. Tato razítka lze od 1. prosince 2018 vyzvednout na Biskupství litoměřickém (kontaktní osoba: Mgr. Martin Barus, e-mail: barus@dltm.cz, tel.: 416707553, mobil: 731402557).

III. Znaky farností

1. Pouze několik málo farností v litoměřické diecézi disponuje svým historickým či v posledních letech vytvořeným znakem. Od 90. let 20. století začaly vznikat nové znaky farností v turnovském vikariátu, přičemž v nich byl vždy využit i vikariátní znak (autorem této koncepce byl opět Zdenko G. Alexy; srov. článek II. 1 této směrnice). S ohledem na takto vytvořenou tradici a především praktičnost a jednoznačnost takovýchto znaků (znak plně vypovídá o příslušnosti k diecézi i vikariátu) byla vytvořena níže uvedená pravidla pro tvorbu nových znaků farností.
2. V případě, že farnost již disponuje znakem, ať už je jakéhokoliv staří, má právo jej nadále bez omezení užívat.

⁴ Lilie jako symbol Panny Marie odkazuje na množství mariánských poutních míst ve vikariátu (Květnov, Horní Jiřetín, Březno u Chomutova) i významných kostelů s tímto zasvěcením ve vikariátu (Most, Chomutov).

⁵ Zvolený symbol odkazuje na sv. Antonína Velikého, jakožto patrona libereckého arciděkanského kostela.

⁶ Zvolený symbol odkazuje na sv. Štěpána prvomučedníka, patrona katedrály, neboť *stefanos* je řecky věnec.

⁷ Zvolené symboly využívají částečně znak lounského děkanství, kde je měsíc odkazem na město Louny (luna). Zároveň jsou měsíc i hvězda symboly Panny Marie, připomínající mariánská poutní místa ve vikariátu (Liběšice u Žatce, Dolní Ročov) či patrocinium děkanství v Žatci.

⁸ Zvolený symbol odkazuje zejména na kněžnu sv. Ludmilu, jejíž původ je tradičně kladen do Mělníka.

⁹ Zvolený symbol odkazuje na patrocinium děkanství v Teplicích, zároveň je také připomínkou na uchování relikviáře s ostatky tohoto světce v osekém klášteře.

¹⁰ Zvolený symbol odkazuje na svatomikulášské patrocinium děkanství v Turnově.

¹¹ Růže jakožto mariánský symbol odkazuje v prvé řadě na patrocinium ústeckého arciděkanství. Dále je připomínkou dalšího ústeckého kostela sv. Vojtěcha, neboť růže byla považována za domnělý znak Slavníkovců.

3. Tvorba nových znaků farností se řídí výhradně ustanoveními této směrnice. Odůvodněné výjimky jsou možné pouze na základě písemného souhlasu ordináře.
4. Nový znak farnosti se tvoří tím způsobem, že jedna jeho polovina představuje znak příslušného vikariátu, druhá vzniká za použití heraldických figur odkazujících na patrocinium farního kostela. Možnosti půlení znaku na poloviny jsou dvě, a sice:
  - a) tzv. polcení (tj. svislé rozdělení), přičemž znak vikariátu bude tvořit pravou stranu znaku (Příloha č. 22);
  - b) tzv. dělení (tj. vodorovné rozdělení), které nemusí být provedeno stejnoměrně, ale lze vytvořit i tzv. hlavu štítu (ta je užší, než jeho spodní polovina), přičemž znak vikariátu bude při užití jakékoliv z variant vždy v horní polovině znaku (Příloha č. 23).V odůvodněných případech lze použít i jiné varianty sloučení vikariátního znaku a „farní“ heraldické figury, např. užitím tzv. volné čtvrti s vikariátním znakem (Příloha č. 24).
5. Blason (heraldický popis) nově vytvářeného znaku farnosti (ideálně společně s jeho výtvarným ztvárněním) musí být předložen ke schválení Biskupství litoměřickému. Neschválený znak není možné používat.
6. Z důvodu vytvoření řádné evidence zašlou všechny farnosti, které dosud používají svůj znak, jeho výtvarné ztvárnění, případně také blason a informace o jeho vzniku (datace, autor návrhu atd.) na Biskupství litoměřické, ideálně do 30. ledna 2019.

IV. Účinnost

1. Tato směrnice nabývá účinnosti dne 1. prosince 2018.

Č.j. 3281/2018

Mons. Jan Baxant
sídelní biskup